

МОТИВИ

по чл.29в ал.4 от ЗСВ

От Вера Цветкова, съдия в Софийски апелативен съд,
Наказателно отделение

Уважаеми колеги,

За мен да си съдия е мисия, отговорност и призвание. Думата съдия не се нуждае от прилагателни, защото побира в себе си всичко – почтеност, знания, морал, справедливост, авторитет, доверие, обществен коректив.

Всички ние трябва да дадем от себе си необходимото, за да върнем уважението и авторитета на професията и доверието на обществото.

Откакто съм завършила образованието си работя в тази система, преминавайки последователно през всичките ѝ нива. Запозната съм с естеството на работа на районно ниво, след това на окръжно, а понастоящем на апелативно. Подробностите са описани в биографията ми. Общото обаче е отговорността, която всеки от нас носи при изпълнение на задълженията си. Колегите, с които работя през последните двадесет години понесоха на гърба си социално-икономически и демократични промени, неизменно придружени с безброй реформи. Почти няма политическа реч, в която да не се говори за съдебна реформа, в много случаи без яснота какво означава съдебна власт, коя институция какви правомощия има и как се случва на практика правосъдието. Независимо от всички упражнения на тема реформа, колегите ми продължаваха и продължават да работят. Но все повече с чувството на недооцененост, неразбиране, подценяване, претовареност. Факт е обаче, че се търси, иска и очаква промяна, промяна към нормалност, от която обществото ни и всички ние има крещяща нужда.

Качественото правосъдие се осъществява от качествени кадри. Това означава много обучение, практика, постоянно полагане на усилия за повишаване на квалификацията, познаване и прилагане на европейската практика. Не се обсъжда как тези изграждани с години качествени юристи да бъдат мотивирани да продължават да вършат професионално работата си и да не напускат разочаровани системата. Колегите ми са изключителни професионалисти и нито за момент не забравиха огромната отговорност, която носят за прилагане върховенството на закона и продължават да отстояват независимостта на съдебната система.

Съгласих се да участвам в това ново предизвикателство заради тези колеги, които очакват предвидимо кариерно израстване, гарантиране на съдийската независимост, обективно атестиране, нормална натовареност, последователна и непротиворечива дисциплинарна практика.

Опитът, който съм натрупала в съдебните инстанции, познаването на спецификата на работа и като административен ръководител, многобройните ми обучения, включително и по европейско право, ми дават увереност, че мога да допринеса за осъществяване на основните функции на ВСС и за повишаване авторитета на съдебната система.

Считам, че притежавам необходимите качества, професионален и житейски опит и ако бъде избрана за член на Висшия съдебен съвет ще вложа цялата си енергия и работоспособност, за да бъде полезна при разрешаване на проблемите в системата.

С уважение

/В.Цветкова/

К О Н Ц Е П Ц И Я

ЗА РАБОТАТА НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

От Вера Цветкова
Съдия в Софийски апелативен съд

Приемственост и надграждане

На първо място и най-важно за мен е да има приемственост и надграждане в работата на новия Висш съдебен съвет. Този орган представлява съдебната власт, осигурява и отстоява независимостта ѝ, определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност /чл.16 ЗСВ/. В годините, докато ВСС се оформи в този формат и с тези правомощия с дейността си в тези области е постигнал добри или не дотам добри резултати. Считаю, че следва да се продължи и надгради работата в онези области, в които са били достигнати добри резултати. В другите, при които това не се е получило, е нужно да се направи анализ и обобщение, въз основа на които да се вземе решение в каква посока да се работи.

Новият ВСС трябва да продължи и доразвие постигнатото в областите независимост, медийна политика, конкурси и атестиране, натовареност, приложение на европейското право, участие в законодателния процес, комуникация с други държавни органи и обществени организации, обучение и поощрения на магистратите, електронно правосъдие. Не е задължително да са в тази поредност, но всяка една от посочените области е неразривно свързана с останалите. В изложението си ще се спра само на някои от тях, като искам да уточня, че не е нужно да се декларират намерения за изпълнение на задължения по закон, а е по-важно да се обявят намерения за довършване на започнатото и идеи за решаване на проблеми.

Медийна политика

Уважаеми колеги, считам, че сериозен принос при изграждането на облика на професията ни в обществото има общуването със средствата за масова информация. То според мен не е на нужното ниво. Прави впечатление, че се акцентира върху отделни случаи от правораздаването, като те не винаги са представяни обективно. Преекспонирането им обаче изгражда негативен образ на съдебната система в обществото. От страна на съда е необходима значително по-голяма активност при предоставяне на актуална информация, адресирана до медиите за събития и дела с голям обществен интерес.

На следващо място, при анонсирането на конкретен казус в негативен аспект или избирателно, следва да се реагира с проверка от страна на ВСС /съответно определена работна група/ и съобщаване на ясен и достъпен за обществото език на конкретните факти.

Когато такава негативна информация е изнесена за определен съдия е необходимо незабавно да има реакция от страна на ВСС – с назначаване на проверка и посочване на

конкретен срок, в който да бъдат обявени резултатите. Правилно е да бъде изслушан и засегнатия магистрат.

При констатирани нарушения да се публикува информация какви мерки са взети. Обратното създава чувство за прикриване.

Липсата на реакция от страна на ВСС се отразява пагубно – от една страна върху доброто име на конкретния съдия, от друга страна върху авторитета на институцията като цяло. В обществото има недоверие към съдебната система, а мълчанието засилва това отношение. Като цяло трябва да се посочи, че недостатъците и нарушенията са малък процент на фона на професионално и срочно свършената работа и това трябва да стане достояние на обществото. Резултатите от годишните отчетни събрания не бива да остават едни сухи статистически данни споделяни само помежду ни, защото зад тях се крие упоритият и отговорен труд на съдиите. Статистическата информация следва да послужи и за анализ на обема от работа – намалени или увеличени постъпления, необходимост от кадрова обезпеченост /съдии и служители/, концентрация на определен вид дела и др.

Основното оплакване на обществото е от бавно правосъдие. В този смисъл следва да бъде разяснявано, че правосъдието не е производствена дейност, а сложен процес, при който основната цел е да бъдат гарантирани човешките права. Бързината за сметка на качеството не би постигнала целения резултат. Същото обаче важи и за бавното правосъдие, което считам, че е равно на липса на правосъдие.

Според проучване на Европейската комисия за правосъдните системи на страните от Европейския съюз, българските съдилища са едни от най-бързите в ЕС. Това е положителна информация, подадена от независим източник, основана на статистическо проучване, която следва да стане обществено достояние. Убедена съм, че засилената комуникация с медиите чрез интервюта, пресконференции, блогове, интернет страници, ден на отворени врати или по друг начин, би повлияла на изграждането на положителен образ на съдебната система. Общуването трябва да е на разбираем и достъпен за обществото език. Издигането на авторитета на съдилищата дължим на всички онези колеги, които ежедневно вършат своята работа професионално, качествено, в срок и с дължимото уважение към страните в процеса.

Все в тази връзка, считам, че е необходимо да се работи върху правната култура на подрастващото поколение още от основното училище, като трябва да бъдат изградени здрави и стабилни познания за значението на закон и морал, което ще бъде добра основа за изграждане на активно гражданско общество. Това предполага сътрудничество с Министерство на образованието и технологиите и с неправителствени организации. В това отношение принос може да даде всеки един от нас, независимо като редови съдия или като член на ВСС.

Поощряване на магистратите

Необходимо е да се помисли за създаване на фонд и за финансово поощряване на и професионално признание за онези магистрати, които влагат своята работоспособност и знания за безупречно изпълнение на служебните задължения, особено по дела с обществен интерес и голяма сложност. Това несъмнено би повишило мотивацията на съвестно и отговорно работещите колеги. Не бива изброените в чл.303 от ЗСВ награди да бъдат присъждани едва когато магистратите се пенсионира.

Конкурси и атестиране

Конкурсите за повишаване в длъжност и преместване, както и атестирането са от темите, които предизвикват най-голямо вълнение сред магистратите. Това е така, тъй като се прави оценка на професионалните им качества и се очаква това да стане обективно и безпристрастно. Трябва да се осигурят гаранции за предвидимо развитие на магистратската кариера, основана на професионални заслуги и етично поведение. Измененията, които бяха направени в ЗСВ през изминалата година целят създаване на условия за възможно най-обективна преценка. Необходимо е след определен период от време да бъдат обобщени и анализирани резултатите от прилагането на новата уредба и съответно да се прецени необходима ли е промяна и ако да в каква.

Натовареност и съдебна карта

При изследване на причините за забавяне решаването на делата, неизменно се сблъскваме с натовареността. Обемът на разглежданите дела оказва пряко въздействие върху качеството и бързината на работа, съответно и на кадровата обезпеченост на съдилищата. Считам, че е необходимо да се търсят законодателни способности за разрешаване на този проблем, като декриминализиране на най-леките престъпления или опростяване на процедурата за тяхното разглеждане, промяна на подсъдност при гражданските дела, използване на медиацията като алтернативен способ за разрешаване на правни спорове. Нужно е да се създаде експертна група в рамките на ВСС, която да се занимава с тези въпроси, да обобщава мнения и предложения, изготвени от практикуващите съдии и да осъществява контакти с неправителствени организации и с Министерство на правосъдието.

Във връзка с обема на работа, от ВСС бе създадена система с коефициенти за натовареност /СИНС/, като е необходимо да се направи анализ на постигнатите от нея резултати. Мога да изразя общото впечатление на съдиите от Софийски апелативен съд /наказателна колегия/, че следва да се преосмислят и променят определените коефициенти, дадени за наказателните дела. Едва след обобщаване на резултатите би могло да се правят изводи относно ефективността на системата и съответно да се надгражда постигнатото. Целта е да се постигне достоверност относно данните за натовареността в количество и качество, което пък да послужи при вземане на решения за кадрова обезпеченост. Моето мнение е, че разкриването на нови бройки за съдии не е разрешение на проблема. Според статистическото проучване на правосъдните системи, изготвено от Европейската комисия, броят на съдиите в България е висок и не съответства на продължителността на разглеждане на делата, което се дължи на недостатъчен капацитет или на недобра организация на съдилищата.

Във връзка с тези данни считам, че не трябва да бъдат закривани съдилища, тъй като това означава лишаване от достъп до правосъдие. Промяната на съдебните райони според мен трябва да е дълъг и внимателно обмислен процес. В развитите демократични държави най-трудно се правят промени в правосъдната система, тъй като тя е най-консервативна – в добрия смисъл на тази дума. Много са факторите, които е необходимо да бъдат обсъждани и те касаят не само досегашните начини за измерване натовареността на магистратите, но са свързани и с географско положение, специфики на конкретния регион, социално-икономически условия, демографска характеристика, криминогенни показатели за всеки район, а също и бюджетни възможности. Личното ми мнение е, че не трябва да бъдат закривани съдилища, особено в по-малките населени места, тъй като фигурата на съдията е от основно значение за общността. При

необходимост е възможно да бъде променено административно-териториалното делене /придаване на общини от по-натоварени към по-малко натоварени съседни райони/, преразпределяне на незаети щатове на магистрати, намаляване на числеността на магистратите в по-ненатоварените райони и увеличаване на числеността им в по-натоварените.

Считам също така, че на съдиите са възложени много административно-технически функции, които могат да бъдат поети от наличните съдебни служители, трябва да се обмисля реорганизиране на съдебен персонал, съвместяване на две функции от един служител и др.

Смисълът от тази реформа е да има съответствие на кадровата обезпеченост с действителните нужди, което ще осигури възможност за качествено изпълняване на професионалните задължения.

Квалификация на кадрите и обучения

Качественото правосъдие изисква както начално, така и продължаващо обучение на магистратите, финансирано от държавата. В тази насока е безспорен приносът на Националния институт на правосъдието, като намирам, че следва да се постави акцент на практическата насоченост в обучението. С цел осигуряване на равнопоставен достъп до обучителни програми в института, би могло желаещите да бъдат избирани на случаен принцип. Считам, че е задължително всеки съдия да е преминал курс на обучение по европейско право. Европейската нормативна уредба се прилага с приоритет над националната, което налага магистратите да познават същността и особеностите на съдебната система на Европейския съюз, да се прави разграничение между общностния съд /СЕС/ и международните съдилища, да са ясни отношенията между общностния съд и националните съдилища. При всички случаи трябва да се използва всяка възможност за повишаване на компетентността на магистратите, което да бъде безусловно поощрявано. Качественото правораздаване повишава авторитета на професията и връща доверието на обществото в съда.

Дисциплинарни производства

Тема, към която е повишена чувствителността на магистратите, защото резултатите от нея имат трайни последици за професионалната кариера. От друга страна тя представлява интерес от страна на обществото, което реагира остро в очакване на справедливост. Поради това е необходимо дисциплинарната практика на ВСС да бъде подчинена на ясни и точни правила, които да се прилагат по един и същи начин и практиката в тази насока да е последователна, а не противоречива. При констатиране на дисциплинарно нарушение следва да се анализират всички условия и предпоставки за допускането му и да бъдат взети мерки за елиминирането им.

При възможност да се полагат усилия за вземане на превантивни мерки за недопускане на нарушения – при увеличен обем на дела да се реорганизира работата на съответния съд /промяна процент на натовареност на съдиите, спиране на разпределение на дела за определен период от време до нормализиране на работата на конкретния магистрат или други мерки, съобразно конкретния случай/. Това е в компетентността на административните ръководители и техните заместници.

Бюджет

Финансирането на съдебната система е в основата на нейната независимост. Това налага Висшия съдебен съвет чрез съответната ресорна комисия да вземе участие в законодателния процес по формиране на бюджета на съдебната власт. Задачата по която трябва да работи ВСС е предприемане на ефективни мерки за събиране на несъбраните вземания на съдебната власт.

Проучването на правосъдните система в ЕС, направено от Европейската комисия е установило, че България е в дъното на таблицата по финансиране на съдебната система. На глава от населението се пада по 40 евро годишно за издръжка на системата, като за сравнение в Люксембург се отделят по 170 евро годишно.

Отново според същото проучване гражданите и бизнеса в България /близо 50% от анкетираните/ са на мнение, че двете основни причини за липсата на достатъчна независимост на съда са политическият и икономическият натиск.

В обобщение може да се каже, че повишаването на бюджета на съдебната власт съществено би допринесло за отстояване на независимостта му, както и за отклоняване на възможности за корупционни практики.

Темата за бюджета е неразривно свързана със сградните фондове на съдилищата. Необходимо е да се предприеме нужното за осигуряване на нормални условия на работа за съдиите, не само чрез ремонти, но и чрез изграждане на нови съдебни палати.

Финансова и техническа обезпеченост трябва да бъде осигурена и за осъществяване на електронно правосъдие, което би дало възможност за пълноценен достъп до правосъдие на обществото и би улеснило работата на магистратите.

Участие в законодателния процес и обобщаване на съдебна практика

Становището и обобщаването на опита на практикуващи съдии е от съществено значение при обсъждане на нови закони, при промяна на действащи или при формулиране на конкретни предложения по най-неотложни въпроси от практиката. Активен участник в този процес трябва да е ВСС, който да даде възможност на действащи съдии, които желаят да участват като изразяват становища в тази дейност.

ВСС, чрез създаване на съответна комисия може да осъществява контакти с Министерство на правосъдието, което има съответна законова компетентност.

Все в тази насока, ВСС трябва да си сътрудничи с Националния институт на правосъдието, който съгласно чл.249 ал.2 ЗСВ извършва проучване и изследване на съдебната практика, както и с висши учебни заведения.

За обобщаване на констатирани проблеми в правораздаването, от решаващо значение е и тясното сътрудничество с Инспектората към ВСС, който има правомощия по чл.54 ал.1 т.4 от ЗСВ и може да сигнализира компетентните органи за отправяне на искане за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления.

ВСС следва да има такава обобщена база данни на съдебна практика, която би могла да послужи при планиране на практически обучения на магистратите, както и да прави предложения до НИП за включване на обучения по актуални теми в учебните програми.

За всеки пункт, изложен по-горе, ВСС трябва да търси мнението и съдействието на действащите магистрати. Достъпът на всеки редови съдия до ВСС трябва да бъде максимално улеснен и да се осъществяват регулярни срещи между членовете му и съдиите.

Водещи принципи при осъществяване на работата на новия Висш съдебен съвет трябва да бъдат приемствеността, надграждането и обединяването. Само при тези условия може да се работи пълноценно и ефективно за повишаване на авторитета на съдебната система като цяло и за създаване на нормални условия за работа на магистратите.

Възникналите проблеми трябва да бъдат дефинирани ясно, а работата по отстраняването им да бъде подчинена на конкретни и точни правила, при пълна прозрачност на взетите решения. Добрите практики, постигнати от досега действащия ВСС трябва да бъдат приложени и надградени, неуспешните - да бъдат коригирани. Проблемите трябва да бъдат решавани с активното съдействие на действащите магистрати. Необходимо е да се вземе предвид и гледната точка на неправителствените организации, тъй като погледът отвън за проблеми в системата е изключително важен. Уважението на обществото не ни се полага по право, за него трябва да се борим.

Според една източна мъдрост има три вида истина – моята истина, твоята истина и истината. Обръщам се към вас – да се обединим, за да намерим истината.

С уважение

/В.Цветкова/